

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/44910>

Please be advised that this information was generated on 2021-05-17 and may be subject to change.

1 of 1 DOCUMENT

de Volkskrant

de Volkskrant

11 mei 2007 vrijdag

Verpletterd door de Goten

BYLINE: Barbero, Alessandro; Heather, Peter; Ward-Perkins, Bryan; Olivier Hekster

SECTION: CICERO; Blz. 26

LENGTH: 802 woorden

SAMENVATTING

Het is bijna onmogelijk om een goede verklaring te geven voor **de** val van het Romeinse Rijk. Kwam het **door de** opkomst van **de** christenen? Of **door** loodvergiftiging? Ook Alessandro Barbero doet een poging.

VOLLEDIGE TEKST:

Kan een veldslag **de** wereldgeschiedenis veranderen? Wat zou er zijn gebeurd als Napoleon bij Waterloo had gewonnen, of **de** Grieken hadden verloren bij Marathon? Die vragen kunnen nooit worden beantwoord. Maar het belang van individuele veldslagen lijkt vanzelfsprekend voor Alessandro Barbero, die al eerder Waterloo - Het verhaal van een veldslag schreef.

In een gedetailleerd en goed te lezen boek beschrijft hij nu **de** slag bij Adrianopolis, waarbij **de** Romeinen in augustus 378 een zware nederlaag leden tegen **de Goten**. Er stierven ongeveer tienduizend Romeinse soldaten (tweederde van **de** opgestelde troepenmacht), en met hen ook keizer Valens (364-378). Het was **de** zwaarste nederlaag die **de** Romeinen hadden geleden sinds Hannibal in 216 vóór Christus **de** Romeinen bij Cannae verpletterend versloeg.

Ironisch genoeg hadden **de** Romeinen **de Goten**, die op **de** vlucht waren voor **de** Hunnen, zelf in hun rijk toegelaten om land te bewerken en **de** legers te vullen.

Maar uit onvrede begonnen zij te roven, waarna Valens met hen probeerde af te rekenen.

De geweldige nederlaag die daarop volgde, veroorzaakte een manschappentekort dat alleen kon worden opgelost **door de Goten** in te lijven in **de** Romeinse legers. Maar hun loyaliteit, schrijft Barbero, was alleen maar zeker zolang ze goed werden betaald. Doordat Rome afhankelijk werd van mensen met een dubbele loyaliteit, was het rijk gedoemd.

Dit was het begin van het einde van het Romeinse keizerrijk. Daarbij, schrijft Barbero, probeerde het oostelijk rijkdeel **de Goten, de** 'barbaarse huurlingen', naar het westen te verplaatsen. Daar wist **de** westelijke overheid hen 'een tijdlang te betalen en kalm te houden'. Toen dat niet meer lukte, werd Rome in 410 geplunderd.

Dubieuze barbaren - geen echte Romeinen - moesten 'ingeburgerd' worden om **de** gedode Romeinse soldaten vervangen. Dit valt slecht te combineren met het feit dat het Romeinse leger rond 378 uit ongeveer 300 duizend man bestond. Tienduizend doden is op dat aantal veel, maar niet onoverkomelijk.

Peter Heather, die eind 2005 het vuistdikke The Fall of the Roman Empire - A New History schreef, verklaart **de** val van Rome dan ook **door** militaire en sociaal-economische factoren te combineren. **De** grote aantallen **Goten** en Vandalen die in het rijk moesten worden ondergebracht, zouden geen probleem zijn geweest als **de** Vandalen niet in 430 waren overgestoken naar Noord-Afrika om dat gebied te veroveren. **De** belastingopbrengsten en het voedsel uit die regio hadden eeuwenlang **de** overmacht van **de** Romeinen gegarandeerd.

Tegelijk met Heathers boek verscheen The Fall of Rome and the End of Civilization van Bryan Ward-Perkins. Die

plaatst het einde van het Romeinse rijk pas rond 500. Op basis van een grondige archeologische analyse komt hij tot **de** conclusie dat **de** complexe economie van **de** Romeinen na die tijd volledig instortte. Militaire onzekerheid leidde ertoe dat goederen niet meer goed vervoerd konden worden.

Om 378 een cruciale datum te laten worden, moet Barbero aantonen dat het rijk vóór 378 niet en daarna wél in verval was. Het eerste klopt, het tweede niet. Hoe dan ook is het lastig (waarschijnlijk zelfs onmogelijk) om een verklaring voor **de** val van Rome te geven. Er is al jaren discussie over wanneer Rome ten val kwam.

Tijdens **de** laatste 'officiële' telling, in 1984, waren er al 210 wetenschappelijk te verdedigen theorieën over **de** val van Rome, variërend van **de** opkomst van **de** christenen tot loodvergiftiging. Barbero voegt daar weinig aan toe.

Toch is zijn boek zeer **de** moeite van het lezen waard. Dat komt vooral **door de** nauwkeurige reconstructie van **de** directe voorgeschiedenis van **de** slag, en van **de** 'lange zomernamiddag' op 9 augustus 378. Het gaat bijvoorbeeld over pijlen die niet werden geschoten om veel slachtoffers te maken, 'maar met een beetje geluk konden ze **de** vijand nerveus maken, en hoe dan ook boorden **de** speren en pijlen zich in schilden, ontdeden **de** schildknoppen van hun punten en maakten ze zwaarder waardoor ze onbruikbaar werden'.

De slag bij Adrianopolis heeft **de** wereldgeschiedenis niet veranderd, maar Barbero's beschrijving van die slag en

haar context verdient het om gelezen te worden. Olivier Hekster

****--

9 Augustus 378 - **De** dag van **de** barbaren

Vertaald uit het Italiaans **door** Anton Haakman Mets & Schilt; 174 pagina's; EUR 22,-ISBN 978 90 5330 542 3

****-

The Fall of the Roman Empire: A New History

Macmillan, import Nilsson & Lamm; 576 pagina's; EUR 42,95ISBN 0 333 98914 7

****-

The Fall of Rome and the End of Civilization

Oxford University Press, import Nilsson & Lamm; 350 pagina's; EUR 15,75ISBN 0 19 280 7285

LOAD-DATE: August 6, 2010

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: **de** Volkskrant